

Izaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostori:
2657 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4804

LETO—YEAR XXIV.

Cena lista
in \$0.05

Printed as second-class matter January 28, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., torek, 9. junija (June 9), 1931

Subscription \$4.00
Yearly

STEV.—NUMBER 133

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Poskus za končanje spora med papežem in fašisti

Vatikan dela na pripravi za reorganizacijo razpuščenih klubov Katoliške akcije. Program za konstrukcijo novih cerkva in cerkvenih poslopij ustavljen. Fašisti očitajo duhovnikom nevhvaležnost.

Rim, 8. jun.—Mogoča solucija konflikta, ki je nastal med Vatikanom in fašistično vlado, je sedaj v akciji za reorganiziranje klubov Katoliške akcije, ki so sedaj v teku v raznih škofijah severne Italije. Nove organizacije bodo nosile ime "konfederacije" in rečeno je, da bodo najbližjih stikov s katoliško cerkvo kot so bili klubi Katoliške akcije.

Reorganizacija klubov je dala vod, da sta obe stranki pokazali večji optimizem glede sprave med Vatikanom in italijansko vlado, toda kompletna poravnava konfliktov, ki so razburjali Italijo zadnjih deset dni, še ni na vidiku. Mussolini in papež se ne moreta zediniti glede vzgoje italijanske mladine in drugih pravnih, kar otežkoča popoln sporazum.

Reorganizacija katoliških klubov je sicer prepovedana, toda Vatikan je mnenja, da bo Mussolini prejel nekatere tehnične pogoje in bo pristal na načrt solucije, ki ne bo poniževalen ne za prvo niti drugo sporno stranko. Vatikan je suspendiral konstrukcijo cerkva in drugih cerkvenih poslopij, ki jih je imel v načrtu. Načrt je vseboval gradnjo več kot dvatisoč projektov po vsej Italiji in je imel namen zmanjšati brezposelnost. Gradnja, ki so jo bila že podvzeta, ne bodo ukinitve. Suspendacija se tiče samo del, ki jih vsebuje obširen program in katera še niso bila prjeta.

Fašistična stranka je v svojem govoru v radio podala svoje argumente, nanašajoče se na spor z Vatikanom. Katoliška akcija je bila označena kot močna organizacija, ki prejema navodila za svoje akcije iz inozemstva. Izjava ni bila naznanjena kot uradna, toda mnenje prevladuje, da je reprezentirala stališče vlade, ker drugače bi ne bila razpoložna po radiu.

Katoliški duhovniki so bili obtoženi "črne nevhvaležnosti" naziv fašizmu, "ki garantira versko svobodo". Fašistični odgovor Vatikanu na papeži je bil podan na večer obredne obrednice ratifikacije vati-kanske pogodbe in lateranskega konkordata, ki je končal "jetni-čivo" papežev za ozidjem Vatikana.

Kampanja za odpravo sindikalističnega zakona

Portland, Ore. — (FP) — Mednarodna delavska obramba je na sedaj sestavljenem predlogu za odpravo zakona proti kriminalnemu sindikalizmu in je že organizirala kampanjo. Po vsaj državi nabira podpise na peticijo in agitira za odpravo.

V državi Oregon se zahteva 17.000 podpisov za iniciiranje predloga, toda Mednarodna delavska obramba je prepričana, da bo dobila mnogo več, tako da bo politiki, ki nasprotujejo odpravi zakona, ne bodo mogli zavreči. Nedavna zmaga, ki jo zaznamuje ta organizacija, ko so sodišče opustila trinajst oseb, ki so bili obtoženi kršenja zakona proti kriminalnemu sindikalizmu, se smatra za dobro znamenje in o-četa, da bo zakon odpoklican.

Krave volitve v Rumuniji
Bukarešta, 8. jun. — V pouličnih bitkah in izgradih v mestih izbranih in Janki, kjer so se vršile municipalne volitve, je bilo ranjenih 35 oseb.

Hoover odklonil deputacijo ekonomov

Sporočil ji je po svojem tajniku da je nasproten izrednemu zasedanju kongresa in se zapri v svoj urad

Washington, D. C. — (FP) — Predsednik Hoover se je moral slabo počutiti, ker ni maral sprejeti v avdienco skupine odličnih ekonomov, ki so te dni prišli v Washington z namenom, da se z njim pogovore o gospodarski situaciji dežele, ki gotovo ni rožnata. Prav za prav so posetili Belo hišo z namenom, da urgirajo predsednika, da skliče izredno zasedanje kongresa, da bi nekaj ukrenil za odpravo brezposelnosti.

To je bil tudi razlog, da jih je Hoover zavrnil. Dasi je bilo ljudski lobiji preje obljubljeno, da jih sprejme, ako bo lista z imeni ekonomov (15 po številu) odobrena, jo je predsednik po svojem detektivskem tajniku pozneje obvestil, da je za njega vprašanje o izrednem zasedanju kongresa končano.

Deputacija se je ustavila v časnikarski sobi Bele hiše, kjer je bila pred novinarji prečitana poslanica namenjena Hooverju. "V svojem govoru na Spominski dan," pravi poslanica Hooverju, "ste elokventno govorili o trpljenju patriotov pri Valley Forge in pravite, da se ameriško ljudstvo sedaj nahaja v drugem Valley Forge. V revoluciji (za neodvisnost) pa so bili nekateri, ki niso okusili trpljenja, ampak so živeli v komfortu.

"Tudi danes je podobna situacija, v kateri majhna skupina industrijskih in bančnih voditeljev stoji na strani in brezbrizno zra na potek dogodkov. Ti, ki so v današnjem Valley Forge zajeti v trpljenju, so ameriške mase in posebno milijoni brezposelnih.

"Steheri" poznavalec priznava, da je sedanja depresija za ameriške mase najhujša od leta 1873. Ekonomski, sociološki in dobrotvorni delavci, ki so najbolje informirani, soglašajo, da je potrebna kongresna akcija za takojšnjo odpravo iz situacije."

V poslanci deputacije je tudi program za takojšnjo vladno akcijo. Ekonomski priporočajo, da kongres aproprira tri milijarde dolarjev za javna dela; četrt milijarde v svrhu subven-ciranja mestnih in državnih pomožnih akcij in četrt milijarde kot federalna pomoč državam, ki sprejmejo brezposelnostno zavarovanje.

Glede privatnih milošinskih organizacij pravijo ekonomski, da so že večinoma izčrpale svoje blaginje, mesta in države pa so dosegle višek pri nalaaganju davkov, ki so omejeni po zakonu.

Eđino federalna vlada lahko prisloži na pomoč in dobi v ta namen sredstva potom zvišanja dohodninskega davka na velike

URADNIK ZVEZNEGA BIROJA NA RESETU

Obdolžen je, da je osleparil delavce za dve sto tisoč dolarjev

Washington, D. C. — (FP) — Uradniki zveznega delavskega departamenta pričakujejo, da bo tajnik Doak zahteval, da Charles G. Wood demisionira kot član spravnega biroja v tem departamentu. Senator Frank Hurley je v zbornici države Massachusetts obtožil Wooda kot neoposobnega, nezanesljivega in neodgovornega človeka, čigar glavno veselje je delati prepire. Wooda, ki je bil prej član državnega spravnega odbora v Massachusettsu, je imenoval v zvezni delavski departament predsednik Coolidge. Bivši delavski tajnik Davis je parkrat pokaral Wooda, naj se bolj briga za svoje dolžnosti kot uradnik tega departamenta in naj se vedno ne vmešava v protiradikalne aktivnosti. Izgledalo je, da bi se ga bil Davis rad iznebil, toda o-čividno ni imel te moči.

Senator Hurley je zahteval v državni zbornici, naj zahteva od Doaka, da uvede prelaskavo glede Woodovih manipulacij pri Golden Hooley Co. Hurley je dejal, da je Wood ustanovil to firmo in postal njen predsednik in da so delavci, ki so kupili delnice te kompanije izgubili dve sto tisoč dolarjev, ki so jih investirali v podjetje, katero je po par mesecih obstoja propadlo. Dalje je Wood obdolžen, da je skušal potom te skeme organizirati boj proti organizirani delavstvu. Hurley je dejal, da je storil Wood več za netenje sovražstva med delom in kapitalom kot komunistično gibanje v njegovi državi.

Pred enim letom je Wood spisal knjigo, v kateri je skušal dokazati, da so komunisti povzročili s svojimi stavkovnimi aktivnostmi na milijone škode v industrijah.

Pričakuje se, da bo tajnik zveznega delavskega departamenta upošteval Hurleyjeve obdolžitve in odredil prelaskavo.

Sovjeti "dumpajo" tobak

Carigrad, 8. jun. — List "Milett" poroča, da so sovjetski tobak izpodriva turškega z nemških trgov, ker ga sovjeti prodajajo za 30% ceneje. Tobak reprezentira tretjino turškega izvoza v inozemstvo.

Izgredi brezposelnih na Kubi

Santiago de Cuba. — Velika množica brezposelnih je navallila na trgovine, zahtevajoče živila. Demonstrantje so napadli tudi poslopje ameriškega konzulata kjer so razbili vrata in šipe v oknih.

Zatiranje delavskih pravic

Policija je aktivna v preganjanju radikalcev, ki protestirajo proti dominiranju mehiške vlade po ameriških kapitalistih

Mexico City. — (FP) — Confederacion Sindical Unitaria, levičarska delavska organizacija, je podala izjavo, v kateri obsoja kratenje delavskih pravic v smislu kot jih predvideva načrt za amandiranje delavskih zakonov. Ta načrt je naperjen proti delavskim unijam in ukliučuje določbe, da se štrajki razglasijo za nelegalne in dajejo priliko za ustanovitev kompanijskih unij. Konfederacija označuje načrt za fašistično mero in poziva vse delavske organizacije na boj proti njemu.

V več mehiških mestih se vrše shodi in demonstracije proti načrtu, o katerem pravijo, da je rezultat mahinacij Wall Streeta, ki ima velik vpliv na mehiško vlado. V neki taki demonstraciji je policija aretirala večje število mladih ljudi in jih obtožila hujkanja na upor proti državi. Med aretiranimi sta bili tudi dve ženski, ki se še vedno nahajata v zaporu in čakata na deportacijo v jetniško kolonijo na Tres Marias. Mnogo radikalnih agitatorjev je bilo že poslanih tja, več tujerodcev pa je bilo deportiranih v svoje rojstne dežele.

Komunistična stranka, Mednarodna delavska obramba in nekatere druge radikalne organizacije so takorekoč postavljene izven zakona.

Kampanja socialistične stranke

Skušala bo združiti politične grupe v enotno fronto

Washington, D. C., 8. jun. — Eksekutiva socialistične stranke je včeraj objavila načrt glede sorije konferenc, ki naj bi se vršile v raznih krajih z namenom, "da se mobilizira sentiment za neodvisno politično akcijo med raznimi skupinami in da se postavi militantno listo socialističnih kandidatov v prihodnji predsedniški kampanji."

Stranka bo sklicala več konferenc širom Amerike v prihodnjih štirih mesecih. Poročila o možnosti tretje stranke, ki naj bi oavojila socialistični program, bodo predložena na prihodnji seji članov eksekutivne socialistične stranke, ki se odprvi prihodnjo soboto v Pittsburghu, Pa.

Lobija protestira proti razmeram med rudarji

Policija zažgala "dome-vo" brezdomcev

Ogenj je uničil krog 200 "palac" in upelnil celo kolonijo

Pittsburgh, Pa. — (FP) — Na zapadni strani Pittsburgha, zunaj residenčnega distrikta West End, je bil dom brezdomcev in brezdelcev. Pred letom dni so se na prostoru, kjer je posneje zrasla kolonija "Daugle"—domovina izgnancev — pričeli zbirati tisti, ki niso imeli kam giat pološiti.

Na tem zapuščenem prostoru je pričela rasti koliba za kolibo iz starih plank, pločevine in tudi cunj, ki so služile za "stene". Kolonija "Daugle" je končno štela dve sto "palac" a tristo prebivalci, ki so se preživljali bogzna kako.

Pred nekaj dnevi je navallila na to vasico brezdomcev policija iz West Enda in od Pittsburgha & West Virginia železnice in jo razdejala — kot je pokončal Bog pregrešno Sodomo in Gomo-ro: z ognjem in žveplom. Patetično je bilo gledati ta prior, spenjanje zubljev po revnih kolibah, beg prebivalcev s kosi starega kruha pod pasduho in ovoj starih cap, poleg pa moše po-stave, ki so čuvali, da je bila slednja dočela upeljena in "drava" v državi uničena. Prvo poglavje kolonije "Daugle" je končano in dobri državljani v West Endu ter šeleniška družba so rešeni pred njenim strahom.

Konsolidacija škafkih bank

Velike finančne institucije se združile v mogočno kombinacijo

Chicago, 8. jun. — Najvažnejša konsolidacija bančnih institucij v zgodovini mesta je bila izvršena sinoči. The First National Bank in nji pridružena Union Trust and Savings Bank sta absorbirali Foreman-State Trust and Savings banko, ki predstavljajo skoro dve sto milijonov dolarjev vlog. The Central Trust Company of Illinois in National Bank of the Republic sta tudi nazna-nili konsolidacijo. Slednji bosta od danes naprej poslovali pod imenom Central Republic Bank and Trust Company.

Amalgamacija teh mogočnih institucij je bila izvršena po 36-urnem neprekinjenem pogajanju, v katerem so sodelovali vsi direktorji in glavni uradniki prizadetih bank.

Banke bodo začasno ostale še v sedanjih poslopijih, toda finančne transakcije in drugi posli se bodo vršili pod okriljem novih kombinacij. Govorice o namernih konsolidacijah, ki so krožile v prešlih tednih, so povzročile mnogo nepokoja. Poročila se glase, da se je Foreman banka nahajala v finančnih poteškočah že zadnjih osemnajst mesecev in da je bila združitev edin izhod iz krize, ki ji je pretila.

Dva ubita v izgradih v Nemčiji

Chiemnitz, Nemčija, 8. jun. — Dve osebi sta bili ubiti in dvajset ranjenih v fašističnih demonstracijah, katere so vodil Hitler, njegov pomočnik dr. Paul Goebels in princ August Viljem. Komunisti, ki so precej močni v tem mestu in kontrolirajo mestno vlado, so napadli fašiste, ko so korakali po mestnih ulicah.

Preveč breskev

Harrisburg, Ill. — Breskve v južnem Illinoisu se šibe pod težo sadja, in farmarji morajo vreči proč tri breskve, da ohranijo eno.

Zahteva, da delavski tajnik uvede prelaskavo. Apel na senatorje

Washington, D. C. — (FP) — Zvezna senatorja iz West Virginije Hatfield in Neeley sta prejela od tajnika Ljudske lobije Benjamin C. Marsha ostro pismo, ki vsebuje zahtevo, naj podvzame korake, da se ustavi kršenje državnega zakona za protekcijo rudarjev na premogovnih poljih te države. Marah, ki je obiskal premogovna polja in se na svoje lastne oči prepričal o miseri rudarjev, je navallil tudi pismo senatorju Herbertu, načelniku senatnega komiteja za proučevanje brezposelnosti, naj vpliva na tajnika delavskega departamenta Doaka, da gre v West Virginijo, da se prepriča, da je federalna vlada direktno odgovorna za obupne razmere med rudarji.

"Položaj rudarjev v državi West Virginije je sramota za civilizacijo," se glasi Marshaovo pismo senatorjem. "Državni zakon zahteva, da morajo imeti rudarji svojega zastopnika pri tehtnici pri vsakem premogovniku, toda ta zakon premogovni operatorji svobodno kršijo. Samo trije premogovniki izmed 800 imajo rudarskega zastopnika pri tehtnici.

"Federalni in državni zakoni določajo, da se morajo mesečno delavcem izplačevati v legalnem denarju, toda premogovni baroni ignorirajo te zakone ter dajejo rudarjem svoje menice in velik odstotek premogovnih kompanij zahteva od rudarjev, da morajo kupovati svoje potrebljave v kompanijskih prodajalnah, ki računajo višje cene. Tudi to je kršitev državnih in federalnih zakonov.

"Premogovne družbe se izogvarjajo, da jim obratovanje premogovnikov prinaša izgubo namesto dobička. Ako je to res, bi morale napovedati prostovoljen bankrot, ne pa upropastiti zdravja in življenj rudarjev in njihovih družin. Ti operatorji igrajo vlogo kapitalističnih jedalcev, preganjajo rudarje, ki so aktivni v organizatornem gibanju, dočim federalna in državna vlada gleda na to početje s mirnim očesom in ne podvzame nobenega koraka za ublažitve situacije. Ako se bodo iz tega položaja izcimila nasilstva, bo krivdo nosila vlada, ki je dopustila kršenje zakonov za protekcijo rudarjev."

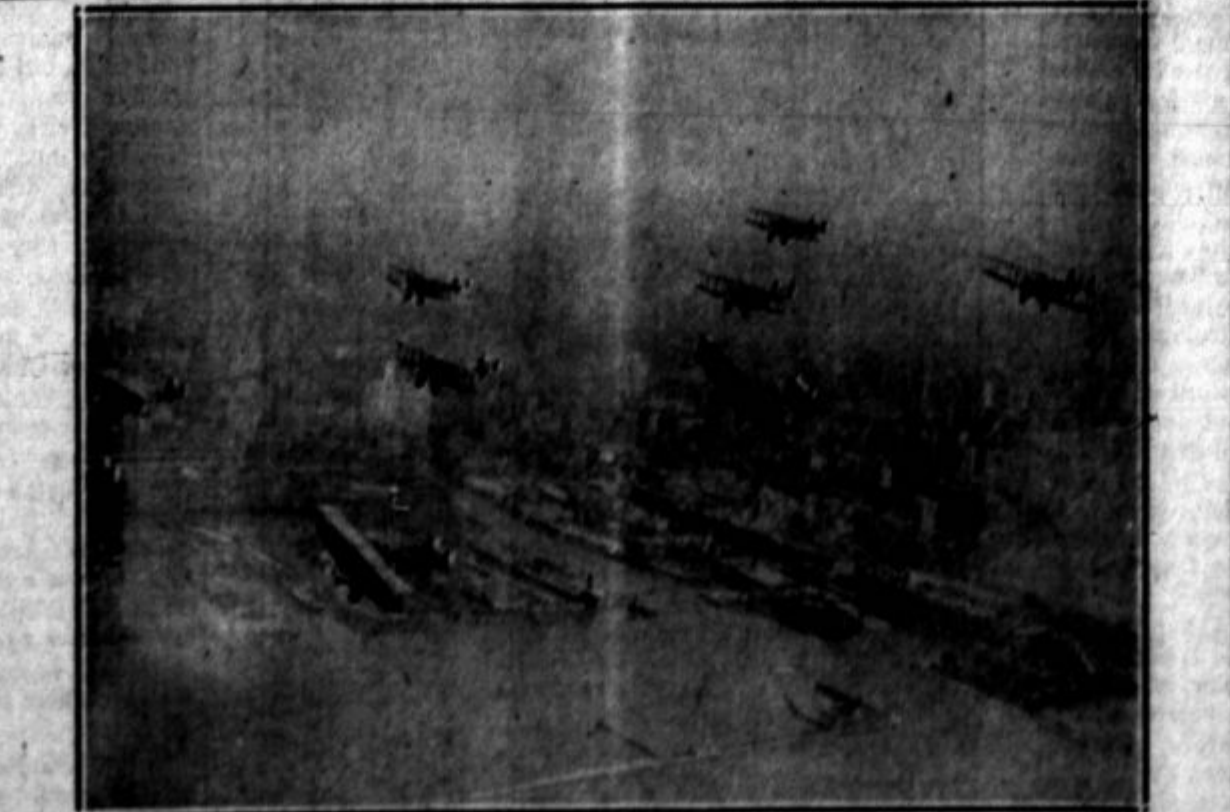
Marah se je obrnil tudi na senatorja Wagnerja, ki je član komiteja, kateremu načeluje Hebert, naj gre v West Virginijo, negleda če se slednji strinja s tem ali ne.

Razprtje med španskimi socialisti

Madrid, 8. jun. — Socialistični stranki v Španiji grozi resen razkol. Levo krilo, ki ga vodi Julian Besteiro, profesor sociologije na madridski univerzi, je odločno za izstop socialistov iz republikanske vlade, medtem ko desničarji pod vodstvom Francisca Largo Caballera, sedanjega ministra za delo, insistirajo, da stranka še nadalje sodeluje v vladi in pomaga izdelati novo ustavo. Besteiro pravi, da so socialistična stranka veliko več dosogleda, če stopi v opozicijo proti buržujskim republikanskim strankam.

Začasnajunkcija spremenjena v trajno

Philadelphia. — Začasnajunkcija, ki prepoveduje masno piketiranje Rodgers Hosiery tovarne, je bila po enem mesecu spremenjena v trajno. Sodnik je dovolil le štiri pikete, ki pa ne smejo govoriti s škebi. Noga-vičarska unija je morala položiti \$500 kavelje, da se bo držala injunkcije.

Ameriški vojaški aeroplani manevrirajo nad mestni, toda za enkrat brez bomb s strupenimi plini. Vojaški poveljniki sicer pravijo, da je bil "sovražnik odpoden," toda strokovnjaki izjavljajo, da še ni znano, da bi bila kakšna obramba mogoča proti strupenim plinom iz zraka.

General Gregorio Ferrera, k
vodi novo revolte v Hondurasu

Erik Dvinger:

Armada za žičnimi plotovi

Za Prsveto prevedel Tone Selimškar

"Nasveti so poceni, junker," je dejal posmehljivo. "Toda od vse bande sem vam imel najraje! Vem, da mi želite dobro. Zato jih bom pogostil. Toda v prihodnje jih hranite zase! Vem, da bom tu poginil, če z muziko ali brez, to ..."

"Sedaj boste zopet skupaj s fino gospodo," je nadaljeval čez nekaj časa. "No, mnogo zabave! Pošljite mi včasih kako oficirsko kurbo semkaj, kadar boste sili. Ah, v starih tednih nas ne boste nič več poznali. Sicer pa, kaj vam je za nas ... Pocrkali bomo ... Tako ali tako ... Če je pop zraven, ali pa ne ..."

Stisnil sem ustnice. Kako se je spremenil ta človek! Ali mu je to leto požrlo vse živce —? Hotel sem mu še nekaj reči, pa mi je Pod z očmi odsvetoval ...

Slovo od artista je kratko in prijetno. "Vse najboljša vam želim!" je dejal vedro. "Pa ne pozabite čarovnjik, ki sem vas jih naučil, pa tudi ne onih treh japonskih prijemov! Človek nikoli ne ve, kdaj jih lahko v življenju uporabi!"

Oba Bavarca stojita v pozoru, peti skupaj, prste ob šivu. "Poglej jih, ali vaju je vrag obsedel?" sem se smejal.

"Oprostite," je spregovoril Kapelj, "če sva se kdaj neprimerno obnašala napram vam ..."

"Kaj? Nisem vedel tega!"

"Ah ... Saj ste bili drugačni kakor drugi praporščaki ..."

"Hm, pa —?"

"No, sedaj vama, gospod praporščak, želiva vse najboljša in vaju prosiva, da ne pozabite obeh Bavarcev!"

Ko sva stopila v sobo, kjer so stanovali najnižji oficirji sva zagledala v prvem trenutku samo dvanaest postelj in dvanajst ljudi v uniformah. Nekaj artilerist, ki je sedel ob vhodu na postelji je takoj vstal. "Ali sta novince iz spodnjega taborišča?" naju je vprašal. Je praporščak in vidim, da se veseli njegovega prihoda. "Mi je že Salin pripovedoval o vaju. Moje ime je Olfert, praporščak ..."

Je majhen, čokot, miren človek. Njegov mladostnega ni na njem, bil bi lahko nadporočnik.

Predstavil je najnu najstarejšemu oficirju, rezervnemu poročniku Bergerju, ki je bil poučeval nekega Turka v nemščini. Prišeno je naju pozdravil in naju predstavil vsem po vrsti. Osemnajst mož je vstalo in povedalo svoja imena. Osemnajst različnih obrazov naju je ošinilo. So mladi in stari, osorni in veseli, zakrjeni in ravnodušni.

"Tako, gospoda, sedaj pa je najbolje, da se okopljete in se preoblečete od nog do glave!" pravi Berger. Poklical je slugo in mu naročil prinesiti vroče vode iz kuhinje. "Poročnik Windt in Opitz, bosta posodila vajini posodi?" "Rada ...", je dejal maj, debel infanterist s svetlimi lasmi. Spoznal sem po zvoku te besede, da je iz Berlina. V bližini najstarejšega je prazen kot. Semkaj je postavil sluga dva čebra vroče vode. Berger nam je prinesel svoje milo, nekdo drugi krtačo, tretji brisačo. "Kdo ima kaj uniforme odveč?" In so nama nanosili: ta nogavice, drugi hlače, tretji bluzo, četrti srajco. "Sedaj pa bomo valjne stvari prekuhali in pustili zmraziti," je dejal Berger. "Do tlej bosta pa morala hoditi v telih oblačilih. Mi namreč nimamo uši," je pristavil in se smehljaj.

Oba sva pordečila. Vidiš! mi pravi Seydlitz z očmi. Kljub temu se nama je odvalil težak kamen s prsi. Joj, nobenih uši več! Od

veselja so se nama tresle roke, ko sva trkala plesnive cunje s telesa. Srajci sva takoj vrgla v ogenj, saj sta popolnoma segnili in sta sivi in trdi od blata. Spodnje hlače so bile scfrane do kolen in tudi sedala ni bilo več. Kako neki se je to zgodilo —?

Pri kameradih v onem taboru nismo poznali aramu med seboj, tu med tujimi, radovednimi obrazi sva zopet postala plašna. "Eh, pravi Seydlitz, 'kar mora biti, mora biti!' Joj, kakšni sta najini telesi! Od trdega ležanja sta sivo pisani, od uši rdeče popikani, umazanija pa se drži najine kože kakor plast šote. Voda se je kmalu spremenila v kalno godljo.

"Hej, otroci bošji," pravi okrogli Windt, "še enkrat! Polmutski, vode! Sveže vode!" Vsedel se je na bližnjo posteljo in naju opazoval. Saj je bilo to razvedrilo, ki si ga ne more kar tako privoščiti. "Proketo," je besedil, "take mučeniške figure pa že dolgo nisem videl. Kaj takega se vidi samo v muzeju!" je glasno oznanil po sobi. "Ali nista suha kakor pajka? Pravcati suhi južini ..."

V vsem taborišču niso mogli dobiti za naju prazne postelje. Olfert se je ves dan potikal okoli, da bi jih našel, končno se je vrnil in je prinesel seboj dve kozarki vreči. "Pri polovstvu sem za vaju zahteval dve postelji. Za enkrat se morata zadovoljiti z vrečami. Pojdita sedaj z menoj v delavnico za krste, tam je obilo oblancev!"

Peljal je naju v barako, v kateri je bilo zaposlenih nekaj nemških in avstrijskih mizarjev. Vsepovsod ob stenah so nakopile krste, sto in sto krat, za silo skupaj zbite, na zunanjo površino pooblane, znotraj surove.

"Spomladi bomo porabili vse," nama je pripovedoval. "Kar ne moremo pozimi mrličev pokopavati, jih spravljamo v neko podzemno barako. Ob zapadnem vходу našega taborišča je. Mogoče sta jo že videla? Vaak dan jih po nekaj preneso v to mrtvašnico. Spomladi, takoj ko se zemlja odtaja, jih pričnemo pokopavati ..."

Napolnila sva najini vreči z dišečimi smrekovimi oblanci in sva jih nesla nazaj v našo sobo. Tako je malo prostora, da ju zamoreva razgrniti po tleh samo ponoči. Segata nama sicer samo od bokov do ramen, vendar pa se počutiva njuh kakor na šimleah. Ah, kako sladko sva spala. Rame in boki so najbolj izpostavljeni pritisku — in oboje imava sedaj na mehkih blazinah! Sedaj, ko nimava uši, prav rada potrpliva, če naju opika par stenice, ki se jih v Rusiji pač ne moreš znebiti.

Olfert nama je posodil nekaj rubljev, do prve najine plače. Naročila sva si pri mizarjih majhno mizico. Ah, kako bo prijetno, ko boma imela mizo, na par posteljnih ogradih, na katere bova položila najini vreči z oblanci ... In ne bova nič več jedla kar s tal, nič več ne bova pisala na kolenih ...

Ali sva že najhujše presta? Naenkrat sem pričel verovati, da se bom vendarle vrnil.

Na prvem sprehodu sem srečal nekega honvedskega obersta s tipično velikimi huzarskimi brki. Ker sem se zanimal zanj, so mi povedali: "To je Tobady, polnokrven Madžar, pameten človek. Ujet je bil lanskega leta in stavi z vsakomur za vsako vsoto, da bomo v Sibiriji še leta 1920.

"Ali je priamojen?" sem se zgrozil.

(Dolje prihodnjič.)

Jack London:

IZGUBLJENI OBRAZ

Sedaj je bilo konec.

Subienkow, Poljak, je prehodil dolgo pot grenkosti in groze iz Varšave preko Sibirije ter nalik dupljarju, ki leti proti svojemu globnjaku, spotoma neprestano strmeli v rešine prestolnice po mikani Evropi. Tokrat pa se je zgrudil strti na tla dalje ko kdaj od svojega smotra, v tem odročnem kotu polarnega sveta.

Tu v Severni Ameriki se je nehala njegova sled. Čepel je v snegu, pričakujoč trpinčenja, z rokami zvezanimi na hrbtu. Bujlji je v velikanskega kozaka, ki je ležal pred njim z obličjem v snegu. Moški so bili opraviili s hrustom in ga pritrjavali prepustili ženstvu. In trtino tuljenje je pričalo, da v prevejanosti pri mrcvarjenju ženske prekašajo moške.

Subienkow je motril prizor in drgetal. Ne da bi se bal smrti. Predolgo mu je bilo življenje v breme na njegovi nepregledni kalvariji, da bi bil trepetal ob misli na smrt. A muke so se mu upirale. Žalile bi njegovo človeško dostojanstvo. Žalile ne samo po bolečinah, ki bi jo moral prenašati, marveč tudi po gnušanem prizoru, ki bi ga nudil v svoji bolesti. Vedel je, da bi prosil in molčeval svoje krvnike, da bi beračili milosti tako kot debeli Ivan, ležeč pred njim, in vsi drugi, ki so prišli prej na vrsto.

To pa ne bi bilo lep! Stopiti hrabro iz življenja v onostranstvo, lično, z usmevom in šal ob ustnicah, ahi to je pravi način. Poburljivo in strašno pa je, če čuti, kako vse tvoje bitje odneha, kako se ti duša pogreva v mrtvaščici telesa in kako nalič opici kriči nerazumljive in presunljive besede.

Nade na pobeg ni nobene. Vse odtlej, odkar je živel svoje drzne sanje o neodvisnosti Poljske, je bil venomer lutka v rokah usode. Izza Varšave in Petrograda, skozi sibirske rudnike in po Kamčatki je stopil, kakor mu je bilo sojeno, da je prispel na ta strahoviti konec. Tako je bilo pisano vsekakor v večni knjigi sveta, pisano zanj, ki ga je zgrlo šop živcev, občutljivih in rahlih le za silo skritih pod kožo, zanj, ki je bil pesnik sanjač in umetnik.

V teanobi je vzdihnil. Komaj je bilo še verjetno, da je ta umirajoča in rjoveča kepa veliki Ivan, orjaški kozak, poznejši morsk razbojnik, žestni možak lenokrven ko vol, in čigar živčevje je bilo toli slabo mobilizirano da se je njemu zdelo komaj čestgetanje, kar je bilo povprečnemu človeku bolečina. Ampak ti Indijanci so znali potipati šilice temu gorostasnemu Ivanu! Ne pojmljivo je, kako je mogel človeški tvor tolikanj trpeti in vendar še živ ostati. Zavaljeni Ivan je plačeval za svojo telesno šilavost in odpornost. Še enkrat toliko časa je vtrajal ko drugi

Subienkow je čutil: če se bo trpljenje kozaka nadaljevalo, ne bo mogel več niti prenašati pogleda nanj, ne da bi zblaznel. Da čemu le veliki Ivan ne izdihne? Zakaj njegovo bitje ne prestopane? Toda če bi prestopalo, bi on sam prišel na red. Ondi je stal Jakaga, čakal in se mu rešal v obraz, ušiva je najprej njegove muke. Jakaga, katerega je bil še prejšnji teden z brco pogljal iz utrdbe ter mu z dolgim pasjim bičem usekal progo v lice. Indijane si bo dal seveda sam posla z njim, prihranil je zanj najbolj pretkano trpinčenje, najokrutnejše mučenje živcev. Aj, to mora biti izboren rabelj, ako sodiš po Ivanovih krikih!

Tudi sklave so se v tem trenutku odmaknile od telebastega kozaka, nad katerim so bile sklonjene, ter odstopile nekoliko korakov nazaj, smeje se in tleskaje v dlan. Subienkow je razločil polastno in grozljivo stvar, kakršna je bil postal Ivan, toli strahotno stvar, da je bušil v nekaj histeričen smeh. Indijanci so se ozirli vanj, češ, kako se more še smejati. A ni bil kos ustavitvi svojega krohotu, pa naj si je bil še tako brezumen. Na posled se je umiril in krčevita trzavica, ki mu je stresala grlo, je polahko izginila. Še nekaj odloga je dobil. Subienkow je poskušal nakreniti svoje misli drugam in se zazri v svojo preteklost. Spomnil se je svojega očeta in matere in lisastega konjčka, ki ga je jahal v detin-

stvu, in francoskega učitelja, kateri ga je učil plesati in mu neki dan ogorčeno izrgal star, obrabljen zvezek Voltaire-a, češ, da ga ne sme čitati. Pred očmi mu je šinil Pariz in Rim in turbotni London in veseli Dunaj. Zazdelo se mu je, da je zopet v družbi ognjevite skupine mladidh someštakov, ki kot on sanjajo o samostojni Poljski s poljskim kraljem na varšavskem prestolu.

Tu se pričinja neskončna pot. Od vseh svojih prijateljev je preostal sam on in posamič je preretel naklombo vseh teh plemenitih src, ki so izginila. Dva sta bila obglavljena v Petrogradu, koj v početku. Nekega drugega je njegov ječar na smrt pretepel. Potem se je na velikem okrvavljenem pohodu, ki jih je vedel v sibirsko pregnanstvo in se vleklo cele mesece med udarci in psokami paznikov, četrti sesedel od onemoglosti in ni več vstal. Poslednji njegovi tovariši so pocekali v rudnikih od mrzlice ali pod knuto. Dva izmed njih, ki sta še preostala kakor on, sta poskušala pobegniti v njegovi družbi. Poginila sta v borbi s kozaki. Edino hjemu je uspelo, priti na Kamčatko z denarjem in listinami nekega potnika, ki je oblezel v anegu.

Vedno ga je obdajala surova in živinska divjost. Nevidno ga je obkrožila celo v zabavalnih ali učiliščih. Vse je ubijalo okoli njega. Na taisti dan je imel z dvema ruskima častnikoma dvakrat dvoboj. Da si otme svoje življenje in si preskrbi prehodnico, je ugonobil tega nedolžnega popotnika.

Za njim je bila rešitev nemogućna. Neskončna pot po Sibiriji in Rusiji, ki se mu je zdela dva tisoč let dolga, na to ni mogel mialiti, da bi jo napravil v obratni smeri. Edini izhod je bil vdati ta, da bi hodil vsevidi naprej, prekoračil slobodno Ledeno morje in preko Behringove ožine krenil v Alasko, akoprav zabrede v vedno hujše barbarstvo.

V ta namen se je pobarabil in se izkazal a tatovi kuhovine. Na njih jadrnicah, gnilih od skorbuta, je ob nezadostni hrani in vodi, med neprestanimi nevihtami tega viharnega morja, družno s temi možaki, ki so se bili poživili, trikrat poskušal jadrati proti vzhodu skozi usodni preliv. Ob tisočerm pomankanju in tisočeri težavah je njega in njegove neotesane druge potisnilo nazaj proti Kamčatki.

V četrtič se je pustolovska plova bolj obnesla. Eden izmed prvih Evropejcev je brodil po bajnih Tjulenskih otokih. A pozneje se ni z drugimi vrnil na Kamčatko, da bi zabogatel z vtihotapljenim krznom ali potrosil ta denar v blaznih orgijah. Preko Amerike je držala cesta v Evropo. V Ameriko je bilo dospeti po vsaki ceni.

Bivajoč torej po treh preklethih predelih ob Behringovem morju ter Aleutskih otokih, se je vkrcal na druge čolne, v družbi drugih lovcev na kožo, slavonskih ali ruskih srečolovcev.

SKUPNA POTOVANJA

Kojake, ki so se polegje namenjeni v stari kraj, opozorjamo na sledečo ugodno priliko za potovanje: Na AQUITANII, 17. junija, bo skupno potovanje Jugoslovancev na izseljeniški kongres v Zagrebu pod vodstvom g. Ekeroviča od Cunari linije.

BERENGARIJA, 26. junija, bo vesila izletnika KSEJ. Tudi nečlani lahko potujejo ob tej priliki. Na PARIS-U, 1. julija, pride Francoska linija druge skupne potovanje amer. Slovencev v stari kraj. Potnike bo spremljal znani in izkušeni spremljevalec g. Avg. Kollander iz Clevelanda. Prilika se mu tudi VI in Van gotovo ne bo fall. Ako želite potovati s tako drugo linijo ali parnikom, Van tudi lahko ustrežemo, ker mi zastopamo vse važne linije.

Za nadaljna pojasnila se obrnite na: LEO ZAKRAJSEK Midtown Bank of New York 630 — 9th Avenue, New York, N. Y.

mongolskih, tartarskih ali sibirskih, ki so puščali za seboj dolgo vlečko krvi. Povsod, koder so se izkrcali, so morali domorodci odriniti težak davek v kožuvinah. Cele vasi, ki so se branile, so poklali. Včasih pa so bili domačini lažji, ali pa drugi gusarji, in so posekali vsakogar, kdor jim je od tolpe prišel pod roko.

Nazadnje se jim je brod razbil. Rešil se je z ednim pajdašem, imenovanim Pinu, in na pustem otrovu sta prestala vso zimo v samoti. Ven in ven ista juta in kruta surovost, ki ga je stiskala! Na spomlad je po čudnem naključju priplula ladja mimo ter ju odnesla.

Z novo drhaljo je slednjič dosegel Alasko in med strašansko vožnjo poskušal pristati na ameriški celini. Toda povsod so bile zgolj visoke negotoljubne skale, visoke nad valovi, srepe zajedi in čeri, koder se je morje penilo med viharjem. Koder se je dalo pristati k bregu, se je bilo boriti v divjini trumami, ki so se tuleč pojavljale na svojih pirogah. Deželani, z bojnimi silikami v obrazu, so prihajali, da se na svoje stroške seznanijo s srepinsko silo smodnika in gusarskih pušk.

Flotilja vendar ni izgubila srčnosti, temveč brodarja vse proti jugu, iščeč gostoljubnejših dežela. Ondod so baje španski klativitezi mehkanskega rodu osnovali naselbino. Subienkow je sanjaril o tem, da naleti nanje. Z njih pomočjo bi v potrebnem času, v enem letu ali dveh, ako treba, dospel v Kalifornijo oziroma Meksiko. Odriniti od ondod v Evropo bi bilo potlej prava igrača.

Vendar bajnih špancev ni hotelo in ni hotelo biti. Zid barbarstva se je razprostil še vedno v nedogled. Zategadelj

je poveljnik malega brodovja veliki obrniti ter usmeriti kljun proti severu.

Leta so minila. Subienkow se je udeležil zidanja trdnjave Mihaelovske in v dveh poletjih zapored odrlil meseca kresnika v Kotzebuejev zaliv. Številna plemena so torej prihajala tja po kupčiji. Dobil si kožo pikastih sibirskih damjakov, okla in kože mrožev z arktičnih obal in čudne kamenite avetljike, izdelane kaj vem kje, ki so se v tranzitu prodajale od plemena do plemena. Nekeč se je celo prikazal lovski nož angleškega izdelka. — (Dolje.)

SMEŠNICE

Definicija

"Kaj je monolog?"

"Če se mož in žena pogovarjata."

"Mislim, da bi bilo to kvečjemu dialog."

"Neumnost — pri dialogu vendar dva govorita!"

Pri izpitu

Profesor: "Kaj veste o črevesju?"

Kandidat molči.

Profesor: "Človek bi mislil, če se prijavite za izpit, da boste imeli vsaj čreva v glavi!"

Umni stotnik

Pred mnogimi leti je služboval nekje v Nemčiji star general, ki je imel svoje muhe. Tako je na primer zahteval od stotnikov, da morajo vedeti, kateri vojak ima v čevljih krpe in kateri nogavice. Tega seveda ni mogel nihče vedeti, nihče, pravim razen stotnika O.

Če je general pri ogledu vprašal: "Gospod stotnik, kaj ima ta mož?" je O. takoj odgovoril:

"Ta mož ima krpe!" In res, je sezul čevlje in pokazal krpe. Prav tako je bilo tudi z nogavicami. Stotnik se ni nikdar zmotil, najsi ga je general še tolikrat skušal vjeti.

Njegovi tovariši so si razbili glave, kako more to biti. Keno pa so mu le izrgali aknost.

"To je zelo enostavno", je kel. "Kadar zvem, da pride general na inspekcijo, morajo vsi jaki moje stotnike imeti v čevlju krpo, v drugem pa nogavico, in pokazati vselej tistogo, ki pride v postel. Kdorkzmoti, pride za tri dni v luk. Dozdej se ni še nobeden."

Hvala Bogu!

"Poslednjič vas vprašam: mislite plačati svoj dolg ali ne?"

"Hvala Bogu, da je vendar konec tega vašega večvpraševanja!"

Slab železdec

postane lep

Ako imate mal apetit in kar pojeate, ho prebrati ali vas napravi nezadovoljen, potem vzemite Nuga-Tone. Nuga-Tone vam da boljši apetit, kar boste pojedli se bo lahkeje prebavilo. Nuga-Tone odliči telo, bogatost glavnega občutka in mehkanost nečesa, kar dajete novemu moči in življenju. Nuga-Tone se prodaja v lekarnah in v vsaki trgovini. Recite mi, ali boste za vas od trgovca za dele.

LEPA PRILIKA ZA SILENCA!

Hotel s 40 sobami in v praviljeno z vso opravo, za 4 naprej "lease" pogodba, v mestu Chicago. Dober stor. Prodaj zato, ker imam hotela. Dam tudi na obroke, ceno in drugo oglašite se pristniku na: 9921 Ewing Ave. Chicago, Ill. Tel. So. Chicago 3615.

STAR IN ZVESTI PRIJATELJ

OPRAVA ZBIRALNIH PRILIK, KOT JE DRUGJE, JE TA POZNANA BANKA VSEM SVOJIM OJDMALCEM, katerim vedno rada pomaga in daje nasvete. Ona obavlja vseh vrst bančne posle in prodaja "Bifikarte" vseh družb.

Ne pozabite se obrniti na njo kadar kaj potrebujete.

Vaši prihranki so zavarovani pri

KASPAR-AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in sboje, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene umerne, unišalo delo prve vrste.

Štite po informacije na našo vrsto

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA